

Гүлнар Қонақбаева

*Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы
Мемлекеттік басқару академиясының магистранты,*

(Нұр-Сұлтан қ. Қазақстан)

e-mail: g.kunakbayeva@mail.ru

МЕМЛЕКЕТТІК АППАРАТ ИМИДЖІ: НЕГІЗДЕРІ

Аңдатпа. Мақалада мемлекеттік аппараттың имиджі туралы мәселе қарастырылған. Мемлекеттік аппарат - азаматтардың заңды құқықтарын қорғау үшін құрылған саяси билік жүйесі. Сондықтан да мемлекеттік аппарат тек заң шығарушы орган ретінде емес, халықпен қызмет ететін жүйе болуы тиіс. Мемлекеттік аппарат имиджі әр заң органының қызметінің атқаруымен сипатталады.

Түйін сөздер: *имидж, мемлекет, мемлекеттік аппарат, мемлекеттік қызметші, заң.*

Гульнар Кунакбаева

ИМИДЖ ГОСУДАРСТВЕННОГО АППАРАТА: ОСНОВЫ

Аннотация. В данной статье рассмотрен вопрос об имидже государственного аппарата. Государственный аппарат – это система политической власти, созданная для защиты законных прав граждан. Поэтому государственный аппарат должен быть не только законодательным органом, но и системой. Имидж государственного аппарата характеризуется деятельностью каждого юридического органа.

Ключевые слова: *имидж, государство, государственный аппарат, государственный служащий, закон.*

Gulnar Kunakbaeva

IMAGE OF THE STATE APPARATUS: BASICS

Abstract. This article discusses the issue of the image of the state apparatus. The state apparatus is a system of political power created to protect the legitimate rights of citizens. Therefore, the state apparatus should be a system that functions not only as a legislative body, but also with the population. The image of the state apparatus is characterized by the functioning of each legal body.

Keywords: *image, state, state apparatus, civil servant, law.*

Кіріспе

Қазақстан Республикасы 1995 жылы 30 тамызда өз Ата заңын қабылдады. Ата заңымызда басты құндылық ол – азамат. Заңдағы ерекше орынға ие мемлекеттік орган – мемлекеттік аппарат. Яғни, негізгі қызметті, қоғамды басқару үшін арнаулы құрылған мемлекеттік органдар жүйесі. Оның негізгі міндеті – қоғамды басқару, өз қызметімен шұғылдану, өзі қызмет етіп отырған мемлекеттік органның имиджін көтеру. Мемлекеттік аппарат азаматтардың заңдық құқықтарын қорғау үшін құрылған. Сондықтан да мемлекеттік аппарат тек заң шығарушы орган ретінде емес, халықпен қызмет ететін жүйе болуы тиіс. Мемлекеттік аппарат имиджі әр заң органының қызметін атқаруымен сипатталады.

Имидж – күрделі және көпқырлы ұғым. Қазіргі ғылымда бұл категорияның жалпы қабылданған анықтамасы жоқ. Имидж - тұлғаның, құбылыстың, объектінің мақсатты түрде белгілі бір құндылықтық ерекшеліктерді көрсету және эмоционалды-психологиялық әсер етуге бағытталған, танымал болуға жетелейтін қалыптасқан бейнесі.

Зерттеу әдістемесі

Жұмыстың теориялық-әдіснамалық негізі жүйелік және құрылымдық тәсілдерден құралған. Мақалада жүйелі талдау, салыстырмалы талдау, контент талдау, жинақтау, саралау әдістері қолданылды. Мемлекет аппаратының имиджі туралы зерттеу жұмыстарын жүргізген отандық және шетелдік ғалымдардың

еңбектері оқылып, сараптау жүргізілді. Сонымен қатар, ғаламтор желісіндегі ақпараттарға сүйенушілік орын алды.

Зерттеу нәтижелері

Мемлекеттік аппараттың имиджі: түсініктері, құрылымдық элементтері

Имидж сөзі ХХ ғасырдан бастап зерттеліне басталды. Аталған ғасырдың бірінші жартысында «имидж» ұғымы Франция және Ұлыбритания елдерінің әдебиеті мен өнерінде қолданылған. Соңғы жылдары «имидж» ұғымы күнделікті өмірде, сондай-ақ, біршама ғалымдар мен практиктердің лексикасында кеңінен таралған. Алғашқы болып бұл ұғымға жүгінгендердің қатарынан «public relations», жарнама және саясат саласындағы мамандар табылған. «Имидж» сөзі латыннан «imago» аударғанда «бейне» яғни «образ» деген мағынаны білдіреді. Имидж туралы түрлі пікірлер А.Ш. Санатулова, Г.Г. Почепцов, А.А. Бодалев, Л.Г. Лаптев, А.И. Донцовамен келтірілген [1].

С.И. Ожеговтың түсіндірмелі сөздігінде «образ» сөзі – адам санасындағы материалдық заттар мен құбылыстардың идеалды бейнелеу түрі делінсе, «имидж» сөзі – біреудің ішкі көрінісін, бейнесін басқаның елестетуі дегенді білдіреді [2].

Тарихи деректерге үңілсек, «имидж» түсінігі алғаш болып шетелдік зерттелулерден орын алған. П. Берд «Қандай сала болмасын сол атқарылған саланы басқа адамдардың қабылдауы» деген пікір қалдырған. Жеке тұлғаның жалпы көрінісі басқалар алдындағы сөйлеуінен, түрінен, киінуінен және іс-әрекетінен қалыптасады, имидж - бейненің қабілеті мен адамгершілік қасиеттері, қалпы мен қимыл-қозғалысын айқындайды. Яғни, мемлекеттік аппараттың негізгі имиджінің құрылымдық белгісі – оның халықпен бірлесе жұмыс істеуі, қоғаммен байланысы, өз қызметіне нұқсан келмеуі, халық алдындағы жауапкершілігі, имиджді көтеруі, адамдар арасында оның сырт бейнесінің, қоғамдағы рөлі [3].

Ф.А. Кузиннің пікірінше, имидж жүйесінің элементтері ретінде «сыртқы тартымдылық, киіну, сөйлесу мәдениеті, мимика, ауызша және жазбаша сөйлеу өнерін меңгеру, іскерлік этикеттің ережелері мен ұстанымдарын сақтау, мінез-құлықтың сындарлы

стратегиясын ұстану, ресми бағыну нормалары мен талаптарын сақтау, іскери қарым-қатынас мәдениеті, мінез-құлықтың тиімді әдістерін қолдану, сұрақтар қою және оларға жауап беру техникасын дұрыс қолдану, өзі туралы жақсы әсер қалыптастыру, негізделген мінез-құлық тактикасын таңдау, сұхбаттасушылармен өзара әрекеттесудің әр түрлі психологиялық түрлерін жүзеге асыру» келтірілген [4].

Имидж – жағымды (позитивті) және жағымсыз (негативті) ретінде ажыратылады. «Жағымды» ұғымы қоғамдық пікірде әлеуметтік қолайлы қасиеттерге ие болса, «жағымсыз» ұғымы сәйкесінше әлеуметтік теріс сипаттамаларын көрсетеді. Мемлекеттік қызметкерлерге имидждің іскерлік-жағымды түрі жақын. Іскерлік-жағымды имидж қоғамда мемлекеттік қызметкерге, оның қызметіне деген бірінші көзқарасты тудырады. Осы имидж арқылы қоғам алдында тек мемлекеттік қызметкер ғана емес, мемлекеттік аппарат та бірқатар мәртебеге ие болатыны анық. Халықаралық тәжірибенің өзі іскерлік-позитивті имиджсіз жетістіктерге жету оңай болмайтындығын дәлелдеді. Яғни, имидждің осы түрін мемлекеттік қызметші мәдениетінің маңызды құрамдас бөлігі деп, ал оны иелену кәсіби іскерлік деп қарастыруға болады.

Мемлекеттік аппарат дегеніміз қоғамды басқаруға бағытталып құрылған арнаулы мемлекет органдарының біртұтас жүйесі. Мемлекеттік аппарат – Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген бірінғай қағидалар және билік жүйесі негізінен тұратын, материалдық құндылықтармен қамтамасыз етілген органдар жүйесі. Негізі қарулы күштер мен түрлі күштеу құрылымдарынан тұрады. Заманауи әлем кеңістігінде әр мемлекетте мемлекеттік аппарат имиджін көтеру - маңызды сала. Мемлекеттік аппарат имиджі оның бейнесі, сырт киім үлгісімен шектеліп қоймай, онымен атқарылып жатқан қызметімен ұштасуы керек. Әр аппараттың имиджі халыққа рух, сенім беруі тиіс.

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың халыққа жолдауында «Мемлекеттік аппарат – азаматтар сұранысына бейімделген, кез-келген реформаларды іске асыру барысында өзінің барлық іс-қимылын халықтың әлауқатын арттыруға арнайтын жинақы әрі тиімді болуы маңызды»

делінген [5]. Сонымен қатар, мемлекеттік аппараттың әрқашан халықпен бірлесе отырып жетістіктерге жету, алдыңғы озық елдің қатарына қосылу бағыттарын ашып берді. Мемлекеттік аппарат - бүгінде халықтың, ұлттың мүддесін қорғайтын маңызды имиджді қалыптастыру қажет. Халық арасында беделі болмаса, ол мемлекетке зиян келтіреді. Мемлекеттік аппараттың имиджі жоғары болса, елдің беделі мен бәсекеге қабілеті, сенімі артады. Сенім бар жерде даму, имиджді көтеру, дамыту да бар. Сондықтан мемлекеттік аппарат, сот органдары әділ шешім шығарып, халықпен жұмыс істеулері керек.

Қазіргі уақытта мемлекеттік аппарат имиджі – өзекті мәселе болып отыр. Мемлекеттік аппарат имиджі – халық пен үкімет арасындағы сенімнен тұрады. Мемлекеттік аппарат имиджінің негізгі ерекшелігі – оның атқарған қызметі, белсенділігі. Мемлекеттік имидж құрылымы – даму үдерісінде келе жатқан мемлекеттік аппараттың стратегиялық жоспарлары мен тапсырмалары. Имидж – әр халықтың көрінісі, экономикалық және мәдени дамуы, саясаттың мемлекет ішіндегі бейнесі.

Негізінен, мемлекеттік аппарат халық арасында оң, яғни жағымды имидж қалыптастыру қажет. Оң имидж ішкі және сыртқы нарықта қабілетті, деңгейі жоғары, тұрақтылық пен сенімнің кепілі болуы керек.

Қазіргі таңда мемлекеттік аппарат имиджі басты негізге айналғандықтан, ол мемлекеттің айнадағы көрінісіне айналуға. Сол себепті мемлекеттік аппарат имиджінің негізгі бағыты саясатта да, бизнесте те табысты қолдаушы құрал болуы тиіс.

А.В. Карпов «мекеменің имиджі – осы мекеме жайлы сыртқы ортада оның нақты және жағымды белгілеріне сүйене отырып қалыптасқан бейнесі, образы, адамдардың сол орынға қатысты айтылған пікірі, көрінісі, әсері мен сенімінің жиынтығы» деген [6]. Айтылған пікір шынайы болмысқа ие, өте тұжырымды деген ой қалдырады.

Мемлекеттік аппараттың қызметі, онымен атқарылатын қызмет оның қоғамға әкелетін жақсы әрекетімен негізделуі керек. ХХІ ғасыр - заманауи мемлекетті қалыптастыру ғасыры болғандықтан, мемлекеттік аппарат халық арасында оң әсер мен жақсы образ қалыптастыруы қажет. «Фирманың имиджі» кітабында Бобби

Джи «Имидж – ұғымы табысты нәтижеге қол жеткізу үшін дүниетанымдылық, ұзақ мерзімді мақсаттар мен принциптер, стандарттарды құрудың негізі болатын элементтерді қамтуы қажет. Дүниетанымдылық - шешім қабылдауға негіз, ал имидж және образ – қоғамдық өмірде жеңістің басты мақсаты болуы тиіс. Оң имиджге ие болу үшін сыртқы (сыртқы атрибуттар және көшбасшылық бейнесі) және ішкі (ұжымдағы қатынастар) имиджді қолдану қажет» деген [7]. Аталған пікірге сәйкес, мемлекеттік аппаратта оң имиджге ие болу мақсатында ішкі және сыртқы имидж қолданылууда. Бұл имидж қоғам үшін де және мемлекет үшін де маңызды.

Мемлекеттік аппараттың негізгі қызметі – заң шығару, оны орындау, құқық бұзылушылықтан қорғау, заң бұзушылықтың алдын-алу, болдырмау. Бұл ретте, мемлекеттік аппаратпен қызметкер нысандарын төмендегідей жіктеп, реттеуге болады (1-сурет):

тікелей басқарушылық
құқықтық заңды қызмет
құқық-шығармашылық қызмет
нормативті актілер жобасын дайындау, жариялау
құқық-қолдаушы қызмет
құқықтық нормалардың жүзеге асырылуы
құқық-қорғаушы қызмет
заңдардың сақталуы, бақылануы, қадағалануы
тұлғаның заң алдында жауап беруі

1-сурет. Қызметкер нысандарының жіктелімі

Жоғарыда атап көрсетілгендей, мемлекет аппаратының қайнар көзі – заң және заңды тұлғалардың бет-бейнесі.

Біз, шетелдік имиджді меңгерумен қоса, өз рухани, дәстүрлі құндылықтарымызды жоғалтпауымыз керек. Мемлекеттік аппарат имиджінің басты құралы – ар-намыс, адалдық, әділдік болса, мемлекет имиджі дамиды, статусы жоғарылайды. Осы бағытта отандық ғалымдармен толыққанды зерттеу жұмыстары әлі де жүргізілуде.

Мемлекеттік аппарат – білімді, іскер, саяси жауапкершілікті, құқықтық сауаты жоғары, қандай-да бір құқықбұзушылыққа

нәлдік төзімділікті мемлекеттік қызметшілерден құралуы тиіс. Сол кезде ғана мемлекеттік аппараттың имиджі жоғары қатардан көрінетін болады.

Мемлекеттік аппарат имиджі дегеніміз – мемлекеттік қызметшілермен өз қызметін атқару барысындағы іс-қимылы, әрекеті, халықтың санасында қалыптасқан ұйымның бейнесі, қоғам мен халық арасындағы сенім. Ол:

Біріншіден, Қазақстан Республикасының заңнамасында бекітілген заңдар жиынтығы, материалдық құндылықтармен жабдықталған органдар жүйесі қызметінің атқарылуы;

Екіншіден, мемлекеттік билік органдарымен, мемлекеттік қызметшілермен атқарылып жатқан қызметтер көрінісі;

Үшіншіден, лауазымды тұлғалардың, яғни мемлекеттік қызметшілердің халық пен қоғам арасындағы қарым-қатынасы, сенімділігі, байланысы;

Төртіншіден, мемлекеттік аппаратта қызмет атқарып жатқан әрбір қызметкердің өз қызметін жоғары деңгейде, ар-намыс, адамгершілік ұстанымын ұстана отырып көрсете білуі.

Алайда, мемлекеттік аппараттың имиджіне нұқсан, кір келтіріп жатқан іс-әрекеттер жеткілікті (2-сурет):

2-сурет. Мемлекеттік аппарат имиджіне кері әсер етуші іс-әрекеттер топтамасы

Бұл мемлекеттік аппараттың халық алдындағы имиджінің төмендеуіне кесірін тигізуде. Осымен бірге, баспа және электрон-

дық БАҚ оқырмандардың назарын теріс аспектілерге аудара отырып, халықтың билікке деген сенімінің жойылуына әсер етуде. Қазіргі уақытта еліміздегі қарулы күштер аппаратына халықтың сенімі орташа. Азаматтардың қарулы күштер туралы мінездемелеріне тоқталсақ: әскери жүйеге деген жастардың сенімсіздігі, әскерге бару барысындағы өз-өзіне қол жұмсау, ұрып-соғу немесе өліп қалу факторларының болуы – мемлекет аппаратының имиджіне кедергі келтіруде. Сол себептен, халықпен бірлесе отырып, даму жолдарын қарастырған жөн.

Бұған қоса, жемқорлықтың етек алуы салдарынан мемлекет аппаратына деген халықтың сенімі төмен. Сот органдарына деген көзқарастары орташа. Бұл мемлекеттік аппараттың дамуына, имиджінің қалыптасуына кедергі дегенді білдіреді. Сондықтан, мемлекеттік аппараттың имиджін көтеру үшін әділ шешімнің болуы, заңның жалпыға бірдей қолданылуы қажет.

Біз, мемлекеттік аппарат имиджінің басты қызметі өз ісіне адал, мемлекеттің өркендеуіне, дамуына бағытталуы керек деген ұғымды әрдайым алға тартамыз. Халықтың құқық қорғау органдарына сенім білдірмеуі осындай жағдайлардан туындап отыр.

Осы орайда, Президентіміз Қасым-Жомарт Тоқаев сыбайлас жемқорлық мәселесін түпкілікті жою мақсатында көптеген тапсырмалар берді және бұл мемлекеттік аппарат имиджінің ертеңгі көтерілуіне жол болатындығы анық.

Мемлекеттік қызметшілердің Қызметтік әдеп қағидалары да халықтың мемлекеттік органдарға сенімін нығайтуға, мемлекеттік қызметте өзара қарым-қатынастың жоғары мәдениетін қалыптастыруға және мемлекеттік қызметшілердің әдепсіз мінез-құлық жағдайларының алдын-алуға бағытталған [8].

Мемлекеттік аппараттың имиджін оң қалыптастыру, көтеру жолында заңға қайшы келетін тәртіпсіздікке жол берілмеуі тиіс. Сол кезде ғана мемлекет аппаратының имиджі қалыптасады. Мемлекеттік қызметшілер әрдайым мемлекетке, халыққа адал қызмет етсе, мемлекет қаражатына қол сұқпаса, заң талаптарын тиісті дәрежеде орындаса, халықтың оған артқан сенімін сақтаса, қарапайым әрі адал болып, әділ шешім қабылдаса, бұл да – мемлекеттік аппарат имиджінің оң қалыптасуының бастауы.

Мемлекеттік аппарат, билік, сот, жалпы құқық қорғау органдары сыбайлас жемқорлыққа мүлдем жол бермей, тосқауыл болуы тиіс, ал мемлекеттік қызметкерлер заң талаптарын қатаң сақтаулары шарт.

«Соттың абыройы–мемлекет абыройы» атты мақаласында Жоғарғы сот төрағасы Ж.Асанов мемлекет имиджіне оң баға берілуі сот органдарымен тікелей байланысты екендігін айқындап айтқан [9]. Мемлекет аппаратының имиджі – құндылық, абырой, ар-намыс болуы керек.

Біз, мемлекет аппараты имиджінің тиісті дәрежеде қалыптаспауына, оң бағаланбауына аталған талап-мүдделердің дұрыс деңгейде орындалмауы себеп деп білеміз.

Мемлекеттік аппараттың имиджі негізінен халықтың оған деген сенімінен тұратын болғандықтан, мемлекеттік аппаратқа оң баға берілмеу себебіне, халықтың сенімсіздігін тудыратын жағдайларға, статистикалық мәліметтерге тоқталып өтсек [10].

1-кесте. Мемлекеттік аппараттың имиджін көтеруге кері әсер. Сыбайлас жемқорлық көрінісі.

Жыл	Жалпы	Пара алу/беру	Жымқыру	Қызмет бабын асыра пайдалану
2019	1788	850	714	224

Жоғарыда көрсетілген мәліметтерге көз жүгіртсек, елімізде әлі күнге дейін құқық бұзушылық көп екенін аңғару қиын емес. Бұл дегеніміз, елімізде мемлекет аппаратына, мемлекет органдарына деген халықтың көзқарасының теріс бағалануына итермелеген фактор деп айтуға болады. Қылмыс негізінен жемқорлықтан туындап отыр. Сонымен, мемлекеттік аппараттың имиджінің төмен болуы келтірілген статистикадан-ақ байқалады. Осындай келеңсіздікті көріп отырған халықтың мемлекеттік аппаратаға деген сенімі қайдан болмақ?! Яғни, мемлекеттік аппарат имиджінің көтерілуіне де нұқсан келтірілуде. Сыбайлас жемқорлық қылмысы жоғары білімі бар, бұрын-соңды қылмыс жасамаған, 25-50 жас аралығындағы мемлекеттік қызметкерлер қатарымен жасалған.

Әр мемлекеттің қайнар көзі – халық. Сондықтан да мемлекет аппараты, сот органдары, билік пен азаматтар арасындағы қарым-қатынасты, сенімділікті арттыру қажет. Мемлекеттік аппарат имиджінің негізі халықтың бағалануымен өзара байланыста екенін ұмытпау қажет. Қазіргі қоғам ақпараттанған қоғам болғандықтан, айналамызда болып жатқан құқық бұзушылықтар халық арасында тез таралып жатыр. Халық пен билік бірге болуы керек, заң қатал тәртіппен негізделуі қажет. Мемлекеттік аппарат имиджін жетілдіру, жаһандандыру тек еңбекпен бағалануы қажет.

Мемлекеттік аппараттың имиджін жан-жақты қалыптастырған жөн. Имидж әр түрлі салада қажет: Қазақстан Қарулы Күштерінің имиджі, сыртқы саясат имиджі, экономика имиджі, педагог имиджі, ақпарат имиджі, ақпараттық саясат ұйымдастырудағы билік пен мемлекеттің бейнесін қалыптастыратын негізгі саяси идеялардың жиынтығы.

Еліміздің имиджін дамыту жолында тиімді пайдалануға болатын тәсілдер мен технологиялар қызметі, яғни саясаттанушылар, әлеуметтанушылар, экономистер, басқару мен ұйымдастырушылық даму мамандарының біріккен тәжірибелік құлшынысы қажет. Сыртқы имиджді қалыптастыруда: психологтар, спичрайтер, спиндоктор, журналистердің атқарар қызметтерінің маңызы зор.

Мемлекеттік аппарат мемлекеттің атынан функцияларды атқаратын заң жиынтығы болғандықтан, олардың мақсаты атқаратын қызметі айқын көрсетілген. Мемлекеттік қызметкерлердің өкілеттіктері мемлекеттік органдар алдында тұрған мақсаттарға және міндеттерге сәйкес анықталады. Мысалы, прокуратура органдары, сот жүйесі, құқық қорғау органдары құқықты қорғау қызметін атқарады. Бұл органдар бір-бірімен қызметтес, өзара байланысты. Бәрі бірге жалпы құқық қорғау жүйесіне жатады. Мемлекеттік аппараттың негізгі қызметі заң жүйесімен тікелей байланысты болғандықтан, елімізде заң жүйесінің имиджін жетілдіру басты өзекті мәселенің бірі. Сол себептен, құқық қорғау органдары қызметкерлері қоғам алдында мінсіз болулары шарт, ұлт тыныштығы, қоғам тыныштығы басты қағидатқа айналуы керек. Мемлекеттік аппарат имиджінің оң бағытта болуы құқық қорғау органдарымен атқарған қызметтерге де

байланысты бағаланатындығын ескеру қажет. Халық үміт күтетін мемлекеттік аппарат органдары халық арасында сенімділікке ие болмаса, халықтың болашағы күңгірт болмақ. Мемлекеттік аппараттың имиджін көтеру үшін ең бірінші жемқорлықты түбегейлі жою қажет. Мемлекеттік аппарат имиджін жетілдірудің оң бағыты бойынша төмендегідей жұмыстар атқарылса:

Біріншіден, мемлекет аппаратының саяси жүйесіндегі саяси институттар ғылыми негізде сараланып анықталса;

Екіншіден, талданып, сарапталған жұмыстар халықтың саяси жағдайы, ахуалы, сенімі, даму жолдарын және қоғамдағы жағымсыз әрекеттерді болдырмауға бағыталса;

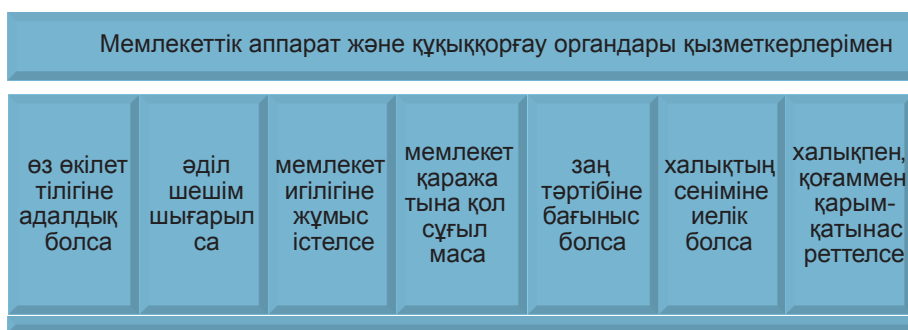
Үшіншіден, елімізде мемлекет аппаратына қатысты заңдар қабылданып, заңдарға өзгерістер енгізілсе. Қолданыстағы заңдар аясында қатал тәртіп қарастырылмау, әділ шешім шығарылмау салдарынан мемлекеттік аппарат имиджі жақсы қалыптаспай отыр;

Төртіншіден, еліміздің саяси ғылымының дамуында сараптамалық талдау орталықтарының анықтамасының қызметін әлі де жаңғырту қажет. Сараптамалық талдау орталықтарымен мемлекеттің саяси шешімдері қарастырылып, саяси шешім шығарылып, қоғам мен билік арасындағы сенімділік жағдайы жақсартылса.

Мемлекеттік аппараттың имиджінің ахуалын білу мақсатында, көтеріліп отырған мәселе шеңберінде халық арасында сауалнама жүргізілді. Сауалнама барысында халықтан: «Сіздің мемлекеттік аппаратқа деген ойыңыз, оған деген сеніміңіз, жалпы мемлекеттік аппаратпен атқарылып жатқан қызметтер туралы пікіріңіз?», «Мемлекеттік аппарат имиджін жоғарғы деңгейден көру жолдары?» деген сұрақтарға жауап іздедік. Халықтың «мемлекеттік органдарға», «мемлекеттік аппаратқа» деген сенімінің төмендігіне тағы да көз жеткіздік. Оған себеп, мемлекеттік қызметшілер арасында «сыбайлас жемқорлық» індетінің басымдылығы, ұқсас жағдайлар бойынша «сот шешімдері» әр-түрлі болуы, яғни кей кезде жаза қатал болса, басқасында жазаның жеңіл түрінің қолданылуы болып отыр. Сондай-ақ, мемлекеттік аппарат қызметкерлерімен көрсетілетін қызмет түрлері сапасының төмендігі, яғни, халықпен өзіне қажетті

толыққанды ақпаратты бірден алу мүмкіндігінің жоқтығы не баяу болуы имиджге теріс әсерін тигізген.

«Әділеттілік, адалдылық, өз қызметіндегі сапалылық, мемлекеттік аппараттың халыққа деген мейірімділігі – әрқашан ескірмейтін сән, яғни имидж» деген пікір қалыптастырылды. Сонымен, мемлекеттік аппарат имиджі – оның қызметкерлерінің халық алдында ашықтылығы, әділдігі, адалдығы басты маңызға ие. Өз кезегінде, мемлекет аппаратының имиджін жетілдіру бағыты бойынша төмендегі бағыттар орындалса деген ой туындады (3-сурет).

3-сурет. Мемлекет аппаратының имиджін жетілдіру бағыты

Келтірілген талап-мүдделер билік басында, саяси жүйеде, мемлекеттік аппаратта, құқық қорғау органдарында қатал сақталып орындалса, мемлекеттік аппараттың имиджінің дамуына, өркендеуіне негіз болады деп ойлаймыз.

Қорытынды

Осылайша, имидж билік пен қоғам арасындағы екі жақты байланысты қалыптастыруға ықпал етеді. Имиджі құру өз алдына мақсат бола алмайды, ол мемлекеттік аппарат пен қоғам қарым-қатынасын жақсартуға, «кері байланыс» принципін күшейтуге, белгілі бір мәселелерді шешуге бағытталуы тиіс. Оң имидж – халықтың сенімділігін тудыруды, осы жолда халықтың қажеттілігін қанағаттандыруды, барынша қарапайымдылық пен төзімділікті, әділдік пен ашықтылықты, ақпараттылықты, әрдайым

жетілдіріп отырушылықты қажет етеді. Әрине, жағымды имидж қалыптастыру және оны ұстап тұру оңай іс-әрекетке жатпайды. Дегенмен, мемлекет аппаратының қайнар бұлағы болып табылатын билік пен құқық саласындағы қызметкерлеріміздің жағымды имиджі қалыптастырылған жағдайда, мемлекетіміздің дамуы, өркендеп-өсуіне кері әсер болмайды деп сенеміз.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Научная электронная библиотека. URL: /<https://monographies.ru/ru/book/section?id=929/> (қаралған күні: 20.02.2021).
2. Толковый словарь Ожегова. URL: /<https://slovarozhegova.ru/> (қаралған күні: 22.02.2021)
3. Л.И.Изтелеуова, А.Т. Аязбаева. Имидж технологиясы. Монография –Астана. 2019 ж. 100 б.
4. Бураканова Г.М., Теоретические аспекты формирования позитивного имиджа государственного служащего // Государственное управление и государственная служба. – 2008. – №3.
5. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы. 2018 жылғы 5 қазан. URL: https://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/memleket-basshysy-nanazarbaevtyн-kazakstan-halkyna-zholdauy-2018-zhylgy-5-kazan/ (қаралған күні: 23.02.2021)
6. Ю.А. Иваненко. Имидж организации как фактор повышения ее конкурентноспособности. URL: /<https://cyberleninka.ru/article/n/imidzh-organizatsii-kak-faktor-povysheniya-ee-konkurentnosposobnosti/viewer/> (қаралған күні: 23.02.2021)
7. Бобби Джи. Имидж фирмы : Планирование, формирование, продвижение / Бобби Джи; [Пер. с англ. А. Вихровой]. – СПб. И др, 2000. - 220 с.
8. Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің әдеп кодексі. URL: /<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1500000153/> (қаралған күні: 25.02.2021)
9. Ж.Асанов «Соттың абыройы – мемлекеттің абыройы». URL: /<https://sud.gov.kz/kaz/massmedia/sottyn-abyroyy-memlekettin-abyroyy-zhasanov-egemen-qazaqstan-23102020-g/> (қаралған күні: 26.02.2021)
10. Дана Карина. Коррупция в Казахстане. URL: <https://inbusiness.kz/ru/last/korruptsiya-v-kazahstane-snizilas-na-14-zaposlednie-tri-goda> [https](https://inbusiness.kz/ru/last/korruptsiya-v-kazahstane-snizilas-na-14-zaposlednie-tri-goda) (қаралған күні: 27.02.2021)

REFERENCES:

1. Nauchnaya ehlektronnaya biblioteka [Scientific electronic library] /<https://monographies.ru/ru/book/section?id=929/> (date accessed: 20.02.2021)
2. Tolkovyi slovar' Ozhegova [Explanatory dictionary Ozhegov]. URL: /<https://slovarozhegova.ru/> (date accessed: 22.02.2021)

3. L.I.Izteleuova, A.T. Ayazbaeva. Imidzh tekhnologiyasy [Image technologies]. Monografiya. –Astana. 2019. 100 p.
4. Burakanova G.M., Teoreticheskie aspekty formirovaniya pozitivnogo imidzha gosudarstvennogo sluzhashchego [Theoretical aspects of the formation of a positive image of a civil servant] // Gosudarstvennoe upravlenie i gosudarstvennaya sluzhba. Vol 3. 2008.
5. Elbasy N.Ә.Nazarbaevtyн Qazaqstan khalqyna zholdauy. 2018 zhylygy 5 qazan. [State of the Nation Address of President of the Republic of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev]. URL: https://www.akorda.kz/kz/addresses/addresses_of_president/memleket-basshysy-nanazarbaevtyн-kazakstan-halkyna-zholdauy-2018-zhylygy-5-qazan / (date accessed: 23.02.2021)
6. YU.A. Ivanenko. Imidzh organizatsii kak faktor povysheniya ee konkurentnosposobnosti. [The image of the organization as a factor in increasing its competitiveness]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/imidzh-organizatsii-kak-faktor-povysheniya-ee-konkurentnosposobnosti/viewer/> (date accessed: 23.02.2021)
7. Bobbi Dzhi. Imidzh firmy: Planirovanie, formirovanie, prodvijenie . [Company image: Planning, shaping, promoting / Bobby Gee; [Per. from English A. Vikhrova]. - SPb. Etc., 2000 .- 220 p.
8. Qazaqstan Respublikasy memlekettik qyzmetshilerinin әdep kodeksi [On measures to further improve ethical standards and rules of conduct for civil servants of the Republic of Kazakhstan]. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1500000153/> (date accessed: 25.02.2021)
9. ZH.Asanov «Sottyn abyroi - memlekettin abyroi» [“The honor of the court is the honor of the state.”]. URL: <https://sud.gov.kz/kaz/massmedia/sottyn-abyroi-memlekettin-abyroi-zhasanov-egemen-qazaqstan-23102020-g/> (date accessed: 26.02.2021)
10. Dana Karina. Korruptsiya v Kazakhstane [Corruption in Kazakhstan]. URL: <https://inbusiness.kz/ru/last/korruptsiya-v-kazahstane-snzilas-na-14-za-poslednie-tri-goda> https (date accessed: 27.02.2021)